

EL MUSSOL NO ESTÀ SOL

Preparant el Congrés Català de Filosofia de Vilafranca del Penedès

Ramon Moix Camps

Entre el dies 25 i 28 de novembre propers, Vilafranca del Penedès, capital de la Cultura Catalana 2015, serà la seu del [IV Congrés Català de Filosofia](#). Aquest esdeveniment està organitzat per la [Societat Catalana de Filosofia](#) (SCF) amb la col·laboració de la Societat de Filosofia del País Valencià i l'Associació Filosòfica de les Illes Balears. Els dos congressos anteriors van ser organitzats per aquestes darreres entitats. Aquest d'enguany coincidirà amb les celebracions del setè centenari de la mort de Ramon Llull.

Els congressos de filosofia apleguen, bàsicament, la recerca duta a terme per les seccions i grups actius en el sí de les societats organitzadores i altres instituts afins que abasten disciplines acadèmiques que van des de la filosofia antiga a la contemporània, i des de la lògica i la filosofia de la ciència fins la filosofia catalana. A tomb d'això, un dels objectius generals d'aquest IV Congrés, un dels seus principals impulsors és el musicòleg i filòsof vilafranquí Joan Cuscó i Clarassó --gran coneixedor del polèmic Francesc Pujols--, és assolir la creació d'una càtedra especialitzada en l'estudi de la filosofia catalana. Aquesta meta neix a l'empara de les activitats congressuals i molt especialment per l'activitat continuada de la Secció de Filosofia Catalana de la SCF.

La novetat d'aquest any, però, és que el Congrés ofereix per primera vegada una secció específica dedicada a la **docència i didàctica de la filosofia a l'ensenyament secundari**. En aquest cas, això sorgeix a iniciativa del Grup de Didàctica (GDF) de la Societat Catalana de Filosofia que ve desplegant la seva activitat des de 2006. Aquell any, a la facultat de Pedagogia de la UB, el Dr. Dídac Ramírez, aleshores president de la SCF i avui rector de la Universitat de Barcelona, pronunciava la conferència "[Sobre el caràcter instrumental de la Filosofia](#)". Durant el col·loqui va sorgir la idea d'obrir la SCF a les activitats que l'associació *Adhoc-Filosofia a Secundària* duia en defensa de la filosofia des de 1992. El resultat és la creació del GDF. Una de les primeres iniciatives d'aquesta nova etapa va ser la creació de la plataforma digital [CREAIF](#) que permet la difusió de recursos per a l'aprenentatge de la filosofia i el suport a múltiples activitats que han nascut a iniciativa del professorat de secundària o de grups de treball territorials. *Adhoc-GDF* ha seguit encapçalant els contactes permanents amb les institucions, principalment el Departament d'Ensenyament i el Parlament de Catalunya, i de l'Estat, mitjançant la creació i participació a la Red Española de Filosofía (REF). Tota aquesta activitat s'ha d'emmarcar en el context de l'amenaça permanent a què la filosofia es veu sotmesa d'ençà que es van iniciar els canvis legislatius continuats des de la dècada dels noranta. Malgrat totes les vicissituds, la combinació perfecta d'acció constant davant les institucions i de surgència de moltes iniciatives pedagògiques ha esta clau per la supervivència de la filosofia a les aules.

La participació del professorat de secundària al Congrés Català de Filosofia ha de ser vista, doncs, com una oportunitat per compartir, per enriquir-nos professionalment i mostrar la nostra tasca docent, els projectes, les activitats, les iniciatives, que són moltes i de qualitat. Tanmateix, és una bona ocasió per vindicar i fer visible la valuosa tasca del professorat de filosofia a les aules. Les activitats de la Secció E (didàctica) del Congrés es concentraran entre divendres 27 i dissabte 28 de novembre. El [programa](#) oferirà, a més de comunicacions

sobre experiències didàctiques, una taula general, amb la participació de diversos professors universitaris i de secundària, amb l'objectiu de fer una proposta en relació a la filosofia del segle XX a la Història de la Filosofia de 2n de batxillerat. No cal recordar les negres perspectives que recauran, si res no canvia, sobre aquesta matèria per l'aplicació de la vigent LOMCE. No hi ha millor contraofensiva per vindicar la *matèria angular* dels ensenyaments de filosofia que proposar un programa amb corrents de pensament fonamentals, filòsofs i textos, evidentment a l'abast de l'alumnat, que permeti entrellucar amb solvència què hi ha de Nietzsche ençà. Assolir un acord en aquesta matèria serà una tasca complicada, controvertida, potser no satisfactòria per a molts, o, en el pitjor dels casos, impossible. Hegel va deixar establert el cànon dels seus precursors. Després, els canvis i lluites socials vuitcentistes van fer emergir eminentment a Marx i la seva filosofia com cap altre. Finalment, l'impacte del brutal cop de martell que fa trontollar el fonaments de tota la filosofia --i de més coses-- d'Occident, converteix Nietzsche en el darrer indiscutible. Aleshores, què passa després d'ell? És clar que el nostre alumnat de batxillerat té l'oportunitat de familiaritzar-se intel·lectualment amb les principals trets del segle XX mitjançant disciplines acadèmiques com la història, les ciències, la tecnologia, la literatura o l'art. Però, i la filosofia? No hi ha cap bri del pensament més recent prou rellevant, en correspondència amb els grans esdeveniments del segle passat, digne de ser present a la classe de Història de la Filosofia de batxillerat?

El nom d'Oscar Brenifier està associat a les noves pràctiques en l'àmbit de la filosofia acadèmica i, també, al que avui hom ve anomenant filosofia pràctica. La filosofia sembla que pren el camí de retorn: de l'acadèmia a l'àgora, o de l'aula al cafè. El professor [Brenifier](#), convidat d'honor a la secció de didàctica del Congrés, pronunciarà la conferència "*Aportacions de les noves pràctiques filosòfiques a l'ensenyament secundari*" i també oferirà un taller filosòfic tan suggestiu com allunyat del mètode acadèmic estàndard de la filosofia a l'aula. Aquest Sòcrates francès, mestre del diàleg, més a proper a la figura del la mosca vironera del xerraire d'Atenes, que a la imatge del venerable mestre de Plató, no deixarà indiferent ningú.

El professorat de filosofia ha encarat temps de canvis, d'angúnia, d'incertesa, de lluita i també d'esperança en el nostre camp professional. Carregat de raó, Heràclit ens va advertir que tot canvia i, avui per avui, no sempre per a bé. Les retallades que hem patit ens han deixat majoritàriament sols com un mussol a cada institut o centre. Com a professionals de l'ensenyament de la filosofia, com a mestres en *pensament crític*, no podem permetre'ns el luxe de llepar-nos les ferides en aquest temps que anomenem de *crisi*. Amb el present no hem de demostrar-nos submisos sinó compromesos. Hem de ser proactius i àgils, sense deixar de ser rigorosos. Moltes de les activitats organitzades pel professorat de filosofia, a més a més dels beneficis educatius que reporten a l'alumnat, i a més a més de fer visible la nostra tasca docent, són una forma de demostrar a nosaltres mateixos que el mussol no està tan sol quan veu que té el company al seu costat. *Ergo*, ens veiem al Congrés!